

NAPREJ

Glasiło Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobli. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 20. Pri večjem naročilu popust.

Ponesrečen Karlov poskus.

Ministrske konference in vojaške priprave v Beogradu.

LDU, Beograd, 1. aprila. Danes popoldne je bila po prisegi novih ministrov določena seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o prihodu razkralja Karla v Budimpešto.

LDU, Beograd, 2. aprila. Na večerajšnji seji ministrskega sveta se je mnogo razpravljalo o dogodkih v Budimpešti. Ministrski predsednik Nikola Pašić je prečital vsa poročila naših zastopnikov v inozemstvu glede prihoda razkralja Karla na Madžarsko. Zatem je sklepal ministrski svet o potrebnih vojaških pripravah v svrhu ojačenja naših mej napram Madžarski. Kolikor se doznava, ni došlo do nobenega končnega sklepa. V parlamentarnih krogih se govori, da se pričakuje za končne sklepe odgovor iz Pariza, o katerem mislijo, da bi mogel priti že danes. Naša vlada vodi še vedno pogajanja s Prago in Rimom.

LDU, Beograd, 2. aprila. Vojni minister Branko Jovanović je bil včeraj vse popoldne pri ministrskem predsedniku Nikoli Pašiću. Trdi se, da je novoimenovani načelnik generalnega štaba, vojvoda Bojović, pozvan, naj pride v Beograd. Vlada je dobila poročila iz Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Novega Sada in Splita, da vlada v navedenih krajih kakor tudi povseh pokrajinah enoinisto mnenje, da se mora za vsako ceno preprečiti prihod Karla na madžarski prestol.

LDU, Beograd, 2. aprila. V poučilih krogih trdijo, da vlada pri vseh zlatih male entente popolno soglasje, da se mora st. germanska mirova pogodba spoštovati in da pomenja povratek razkralja Karla na madžarski prestol za vse sosedne dežele casus belli. Konvencija med našo kraljevino, Čehoslovako, Italijo in Rumunijo določa, kaj se ima v tem slučaju storiti in s kolikimi divizijami mora vsak član male entente sodelovati pri morebitnih vojnih operacijah. Te dni bi se imelo med zavezniki še določiti, katera država male entente naj bi dala glavnega poveljnika in generalni štab, kar dosedaj v vojni konvenciji še ni določeno. Po poslednjih vesteh pa pričakujejo, da bo Karloš pred nastopom zaveznikov čet zapustil Madžarsko.

»Neue Freie Presse« javlja iz Berlina, da ima list »East Europe« sledeče poročilo iz Beograda: Jugoslovanska vlada je sklenila sledeče ukrepe: Vzpostavitev Habsburžanov na ogrski prestol bo smatrala jugoslovanska vlada za casus belli. Trije armadni zbori, v Beogradu, Zagrebu in Novem Sadu, se takoj mobilizirajo. Če bi kak Habsburžan zasedel ogrski prestol, bo izvršila jugoslovanska vlada sledeče represalije: Ona bo zasedla končnoveljavno premogovno ozemlje pri Pečuju, mesto Szegedin pa zasede z vojsko.

Iz ustavotvornega odbora.

ZAŠČITA MANJŠIN V PARLAMENTU.

LDU Beograd, 1. aprila. Danes ob 9.30 je predsednik dr. Ninčić otvoril 41. redno sejo ustavnega odbora, na katere dnevnem redu je bila razprava o členih, ki se doslej še niso rešili. Člen 42, ki govori o sestavi narodne skupščine, je bil doslej zato odgođen, ker prvotna stilizacija ni predvidevala zaštite manjšin. Minister za konstituantno je prečital stilizacijo tega člena, ki se je bila uredila sporazumno.

Posl. Gjonović meni, da člen ne izraža tistega, kar se je zahtevalo. Zahtevalo se je, naj bi bila vsa narodna skupščina sorazmerno organizirana na podlagi proporcije sestave. Minister za konstituantno pravi,

Kronski svet v Beogradu.

LDU, Beograd, 4. aprila. Povodom poslednjih novih dogodkov v inozemstvu je bila včerajšnja seja ministrskega sveta pod predsedstvom regenta. Ministrski predsednik je dal potrebne pojasnitve o povratku Habsburžanov na madžarski prestol in o odločitvi zaveznikov v tej stvari. Ministrski svet je pretresal prejšnje odločbe ter jih popolnil v zmislu sedanjega mednarodnega položaja ter odredil, da se imajo čim najbrže izvršiti.

LDU, Beograd, 4. aprila. Presbiero javlja: Danes je bila seja ministrskega sveta od 9. do 12. Ministrski predsednik Pašić je poročal o situaciji na Madžarskem.

Konference z zastopniki antante v Beogradu.

LDU Beograd, 1. Danes dopoldne sta čehoslovski in francoski poslanik obiskala zunanje ministrstvo in se tam z ministrom dolgo časa razgovarjala o novem položaju, ki je nastal vsled prihoda razkralja Karla na Madžarsko. Zdi se, da se s strani čehoslovške in jugoslovanske vlade dela na to, da bi se obe državi spojili s koridorom, da bi se v bodoče moglo eventualnim neprilikam priti v okom.

LDU Beograd, 1. Danes dopoldne je sprejel pomočnik zunanjega ministra Tihomir Popović francoskega in angleškega poslanika na našem dvoru. Šlo je za skupno akcijo proti restavraciji Habsburgovcev.

LDU Beograd, 1. Predsednik ministrskega sveta Nikola Pašić je danes zopet dolgo konferiral z zastopniki Italije, Čehoslovake in Rumunske. Med Beogradom, Rimom, Prago in Bukarešto se je ta dva dneva vršila živahna izmenjava brojavk. Vojaški krogi trdijo, da vlada med državami male antante popolno soglasje glede skupnih ukrepov napram Madžarski. Če ostane Karl na Madžarskem, se bo temu antanta kar najenergičneje zoperstavila. O teh konferencah se naši zastopniki v Londonu in Parizu obvestili francosko in angleško vlado.

Avanturo Karla Habsburga moramo danes smatrati za definitivno končano. Energični nastop obmejnih držav Ogrske je moralno prisilil tudi monarhistično orijentirane stranke na Ogrskem in v Avstriji, da so se izrekle proti Karlovi vrnitvi na prestol. Zato bo Karl vsak čas zapustil Ogrsko in se vrnil ali nazaj v Švico, če ga bodo Švicarji še hoteli sprejeti, ali pa pojde preko Italije v Španijo.

Njegov sedanji poskus, da zasede vsaj ogrski prestol, je bil preuranjen in zato brezuspešen. Upajmo, da bodo tudi naše vojne priprave proti Ogrski postale v doglednem času odveč.

da je nova stilizacija boljša. Posl. dr. Dulibič ni zadovoljen z večinsko redakcijo in se postavi na načelo proporcije. Posl. Etbin Kristan se strinja s posl. Gjonovićem.

Posl. Jovan Jovanović se ne strinja s predlogom ministra za konstituantno, ker hoče, da se izvrše volitve v narodno skupščino po poklicu, da se uvedejo vezani mandati. Če bi imel voliti med načrtom ministra za konstituantno in poslanca Gjonovića, bi si izbral tistega, ki ga predvideva posl. Gjonović.

Posl. dr. Šimrak pravi, da v Intencijah ministra za konstituantno ni niti liberalnosti, niti demokratizma. Saj ima tudi srbski zakonik določbe o proporciji v členu 86 iz leta 1903. Poslanec zahteva, naj se slična naredba uvede tudi v Jugoslaviji.

Komunist Jovanović je zoper večinsko redakcijo in zahteva, naj se uvede jasno načelo sorazmernosti pri volitvah. Vsa država naj bo en sam okraj in vsaka stranka naj ima samo eno listo.

Blen se sprejme v večinski redakciji takole: »Narodna skupščina sestavljajo poslanci, katere voli narod po splošnem, enakem, neposrednem in tajnem glasovanju z zastopstvom manjšin. Na vsakih 50.000 prebivalcev se voli po en poslanec. Če je plus v eni volilni enotici večji od 30.000, voli ta ostanek tudi enega poslanca. Narodna skupščina se voli vsako četrto leto. Podrobnejše se odredi z zakonom.«

Člen o pomorstvu se glasi: »Pomorstvu in pomorskemu ribarstvu se s posebnim zakonom posveti posebna pozornost. Pozornost se posveti pomorjem še v primeru onemoglosti, bolezni ali starosti.« Ta člen je bil soglasno sprejet z malimi izjemami.

Člen, ki govori o pravici delavcev do organizacij, se glasi: »Pravica delavcev do organizacij se odredi v posebnem zakonu.« Ta člen je sprejet z izjembo, da se namesto izraza »se odredi« vstavi izraz »se regulira«.

Člen o šerijatskih sodiščih se ni mogel staviti na dnevi red, ker članom odseka še ni bil predložen. Vendar pa se je po kratki debati sprejel v redakciji, ki jo je predlagal minister za konstituantno in ki se glasi: »V rodbinskih in nasledstvenih zadevah muslimanov razsojajo šerijatska sodišča.«

Člen, ki govori o vojaških sodiščih se glasi: »Vojaška sodišča so neodvisna. Pri izrekanih razsodbah ne stoji pod vplivom nobene oblasti, ampak sodijo samo po zakonu. Sodniki vojaškega apelacijskega sodišča so stalni. Stalnost sodnikov prve stopnje se regulira v posebnem zakonu. Sodniki sodišč prve stopnje niso odgovorni za svoje sodno delovanje. Brez odobritve apelacijskega sodišča se apelacijski sodniki ne morejo premestiti, če sami v to ne privolijo, ali pa na boljše mesto. Sodniki prve stopnje pa se morejo premestiti samo na podlagi zakona.« Člen je bil sprejet z večino glasov.

Člen, ki govori o fevdalnih odnošajih, se glasi na predlog poslanca Juraja Demetrovića: »Fevdalni odnošaji se smatrajo za pravno ukinjene, in sicer po osvoboditvi izpod tuje oblasti. V kolikor so določila, ki govore o privatno-pravnih odnošajih, ki so bila določena že pred tem rokom, nepravilna, se imajo korigirati z zakonom. Kmetje (čivčije) kakor tudi poljedelci, ki obdelujejo zemljo, se smatrajo kot svobodni lastniki državne zemlje in morajo ostati nasledniki na svoji zemlji ter ne plačajo za to nikake odškodnine.« Razprava o tem predlogu se danes še ni končala. Nato se je seja zaključila.

Rusija zmaguje!

LDU Praga, 4. aprila. Kakor doznajajo tukajšnji listi, se vrše pogajanja med Rusijo in Čehoslovako v svrhu, da bi prišlo do sestanka gospodarskih komisij, ki bi imele nalogo, da izvedejo predhodna pogajanja za trgovsko pogodbo. Sporazum je v najvažnejših vprašanjih menda že dosežen ter gre sedaj samo za to, kako bi se ugodno rešila nekatera osebna vprašanja. Da se olajša vzpostavitev normalnih gospodarskih odnošajev med Rusijo in Čehoslovako, so se lotili vprašanja glede otvoritve čehoslovških konzulatov v najvažnejših ruskih mestih.

Prva država, ki je uvidela, da proti Rusiji ne opravi s silo ničesar, je bila Anglija, ki je po dolgih pogajanjih sklenila z boljševiško vlado trgovsko pogodbo. Nemčija je imela

dobre zveze z Rusijo že od vsega početka. Angliji namerava slediti tudi čehoslovaska republika. Na sovražni strani proti Rusiji stoji danes le še od francoskih bankirjev vladana Francija in francoska politična ekspozitura v Beogradu. Ni pa danes nobenega dvoma več, da bosta morali tudi te dve državi pred Rusijo na kolena.

Nemška vojna odškodnina in Čehi.

LDU Beograd, 4. aprila. Presbiero poroča iz Prage: Tukajšnji listi se bavijo z nevarnostjo, ki preti čehoslovski industriji, ako bi se čehoslovaska aktivno udeležila pri izvajanju prisilnih korakov proti Nemčiji. Posebno naglašajo to nevarnost »Večer«, organ katoliške nacionalne stranke, ki misli, da bi tako nastopanje proti Nemčiji moglo paralizirati najvažnejše panoge čehoslovške industrije. Nasprotno pišejo »Narodni Listy«, da se do odškodnine, ki jo Čehoslovaska zahteva od Nemčije, more priti samo s prisilnimi ukrepi in da zahteva lojalnost, da Čehoslovaska aktivno sodeluje na strani antante; vendar se ne sme pozabiti, da bi bilo tako sodelovanje za Čehoslovako mnogo težje kakor za Francijo, ker se mora vpoštevati, da gre več kot polovica čehoslovške zunanje trgovine preko Nemčije, ne da bi se sploh govorilo o vprašanju transporta. Da bi se omogočilo čehoslovski sodelovanje, se mora storiti vse, da bi se ognili usodnim posledicam za njeno gospodarsko življenje. Tu bi šlo v prvi vrsti za to, da se internacionalizirajo komunikacije preko Nemčije in da se Čehoslovski stavi na razpolago zadostna tonaža na Labi.

Čehoslovaska republika ima glede vprašanja vojne odškodnine, katero zahteva od Nemčije, jako težavno stališče. Ne smemo pozabiti, da ima češka država v svoji sredini jako močno nemško manjšino, ki za vojaške operacije proti Nemčiji nikakor ni zanesljiva, drugi pa je češka država od vseh strani zaprta in nima nikjer prostega dostopa do svetovne trgovine. Zato je umevno, da bi Čehi radi dobili ali internacionalizacijo Labe, ki bi jim osigurala neovirano pot do Severnega morja ali pa »koridor«, ki bi vezal preko ogrskega ozemlja češko republiko z Jugoslavijo in preko Jugoslavije z Jadranskim morjem.

Komunistični nemiri v Nemčiji.

LDU Berlin, 1. aprila. V skladišču postdamskega kolodvora so zasledili peklenški stroj. Uradniki so začutili vonj po tlenju, ki je prihajal iz skladišča. Našli so zavoj, iz katerega je molela vžigalna vrvice. Zavoj je bil zavarovan za 4 tisoč mark.

LDU Essen, 1. Na levem bregu Rena se na poedinih mestih nemiri nadaljujejo. Mnogo delavcev, ki bi radi delali, vsled ogrožanja po komunistih ne morejo nastopiti dela. V nekem rovu so našli velike množine dinamita. Med delavci in zasledbenimi četami je prišlo do streljanja, pri čemer je bila ena oseba ubita in več ranjenih.

LDU Berlin, 2. Včeraj je nastopila policija iz Halleja in Eislebna proti ustašem, ki so se utrdili pri Beesenstedtu, in razpršila 500 mož broječo tolpo. Komunisti so izgubili 20 mrtvecev in ravno toliko ranjenih in ujetih. Na plenu so izgubili 4 strojnice, 150 pušk in mnogo streliva. Posebno uspešna akcija iz Moersburga je zajela 50 upornikov.

LDU Berlin, 2. Komunistični nemiri v osrednji Nemčiji so skoro čisto penehali. Generalna stavka, ki je bila skoro povsod razglašena, ni

imela nikjer pravega uspeha. Iz Es-sena javljajo, da se na levem renskem bregu komunistični nemiri še nadaljujejo.

LDU Berlin, 2. Državni poslanec Wendelin Thomas je bil pri sodišču v Münchenu radi hujškanja k sološni stavki obsojen na dve leti ječe.

LDU Berlin, 4. aprila. Na posameznih krajih se delavci polagoma vračajo na delo. V levem Porenju je delo zopet vzpostavljeno, stavka samo ena skupina. Rensko-pruska rova 4 in 5 so izpraznile belgijske čete. Pri tem sta bila ubita dva komunisti, eden pa je bil težko ranjen. Rove so zasedli belgijski vojaki.

Pred splošno stavko na Angleškem.

LDU, London, 4. aprila. V mnogih okrajih so železničarji sklenili podpirati rudarje. Od zastopnikov delavske trozveze oddane izjave so tolažilo tako, da se bodo železničarji in transportni delavci nomara pridružili rudarjem.

LDU, London, 3. aprila. Na zborovanjih transportnih delavcev in železničarjev so govorniki izrazili svoje simpatije za stavko rudarjev.

Politične vesti.

+ Vremensko prerokovanje. Sobotno »Jutro« ima iz Beograda izvirno poročilo, da je vlada prepovedala izvoz žita, ovsa, krme itd., »ker bo letos velika suša.« (Vsak človek seveda ve, da je vlada izdala tako prepoved le zaradi mobilizacije in ne zaradi »suše«!) Če bo vlada hotela ostati sebi dosledna, bo morala pač svoječasni preklic te prepovedi utemeljiti tako: »Dovoljen je zopetni izvoz itd., ker je vlada pre-pričana, da bo pol leta dež.« Pihne ga naša vlada, pihne! Še bolj kakor kakšna stara pratika!

+ Spor med Jugoslavijo in Romunije poravnani. Romunski poslanik Emandi v Beogradu je obiskal ministrskega predsednika Pašića in ga obvestil o tem, da romunska vlada obžaluje dogodke, ki so se zgodili v Banatu, in da so čete prestopile mejo vsled nevednosti. S tem je spor z Romunsko končan. Vseled »nevednosti« imeniten izgovor, Karlov prihod na Ogrskem je imel torej vsaj eno dobro stran: rešil je naše čete, da jih niso Francozje pogнали preko Romunije proti Rusiji.

+ Poročilo o 42. seji ustavnega odbora smo morali zaradi obilnega gradiva za danes odložiti.

+ Dr. Rybář in socialna demokracija. V sobotnem »Slov. Narodu« je prebil dr. Rybář dolg članek proti socialni demokraciji. Novega ne pove tam nič, kajti očitanja, da socialni demokracije premalo upoštevajo narodnost itd. so že jako stara in odgovorov je tudi na kipe. Ljudje vedno zamenjavajo besedo »mednarodna« z eno drugo: »breznarodna« ali »protinarodna«. Odtod izvirajo potem vsi pogrešni zaključki. — Zanimivo je, da se je oglasil dr. Rybář, ki je vodja NSS, v »Narodu«, ne pa v glasilu NSS »Jugoslaviji«.

+ Osebnosti. V Beogradu so dospeli ministri Svetozar Pribičević, dr. Krizman in dr. Kukovec, ki so bili za praznike doma. — V Ljubljano je prišel gospod Silberstern, agent.

+ Konferenca nasledstvenih držav v Rimu. Dopolnjen »Novosti« javlja: Za mednarodno zavezniško konferenco, ki se bo v kratkem vršila v Rimu, da likvidira vsa vprašanja finančnega, gospodarskega in pravnega značaja nasledstvenih držav, so z naše strani imenovani nastopni delegati: dr. Rybář, dr. Žolger in dr. Ivo Spevec.

+ Boljševiški strah povzroča Francozom vedno nove skrbi in oni hočejo za vsako ceno evropsko javnost držati v vznemirjenosti pred rusko nevarnostjo. Ker vedo, kako silno vpliva na otopelo možgane evropskih buržuev strašno-skrivnostna beseda »zarotni«, zato javljajo dan za dnem strmečemo svetu o novih zarotah. Danes javljajo iz »Varšave«: V Bukarešti in Jašu so odkrili komunistično organizacijo, ki je v zvezi z boljševiki. Aretiranih je bilo mnogo oseb. — Bolj kakor nad boljševiški »zarotami« bi bilo pa

treba strmeti nad človeško neumnostjo, ki takim francoskim čencem verjame.

† **Imenitno!** Iz Washingtona javljajo: Včeraj se je francoski minister Viviani razgovarjal s senatorjem Lodgjem in z raznimi drugimi uradniki v ministrstvu o problemu zaveznih zahtev v Nemčiji. Osebnosti, ki so Vivianu blizu, so izjavile, da ni prošil za nikakršno materialno pomoč. Rekli so, da bo Francija brez materialne podpore Amerike in zaveznikov težko obdržala breme na svojih ramah. — Sin pravi: Oče, jaz vas ne prosim denarja, ampak če mi ga ne daste, bom umrl!

† **Strokovna internacionala in nemška odškodnina.** Amsterdamska konferenca strokovnih organizacij je dovršila svoje delo. Posredilo se je spor glede ententnih zahtev o nemški odškodnini momentano izgraditi, vendar pa se je bal, da bo nastal konflikt še večji. — V petek popoldne sta imela izvrševalni odbor druge internacionalne in mednarodna strokovna organizacija sejo, na kateri so se vzeli na znanje obojni sklepi. Kakor se razvidi iz resolucije druge internacionalne, priznavajo socialisti zaveznih držav, da reparacijska dolžnost ne sega tako daleč, da bi se Nemčija uničila in da bi se njeno delavstvo obsojilo na sužnost. Obseg in načela odškodnine se mora ugotoviti po sporazumu udeležencev. Nasilne odredbe ne bi imele nikdar pozitivnega uspeha. Delav-

stvo je za to poklicano, da z vsjo močjo privede pogajanja v rodovitno turo, zlasti z uporabo razsodišča pri vprašanjih, glede katerih sporazum sicer ni mogoč. Konferenca je sklenila delovati z vsemi sredstvi na to, da vlade sprejmejo mnenje sklepe. V resoluciji je navedenih pet točk s konkretnimi pogoji pravične reparacije.

† **Konec stavke na Luksemburškem.** Dejanje se da povedati s par besedami: Tovarne, ki so bile po delavstvu zasedene, je vojaška sila zopet izročila podjetnikom; delavstvo se je vrnilo brez kakih uspehov na delo; zaprti voditelji in uslužbenci ostanejo navzlic vsem protestom še nadalje v ječah. — Francoska in Belgijska se lahko ponašata z žalostno slavo, da sta igrali hlapca luksemburškemu kapitalizmu — glavna krivda pa pade zopet na komuniste, ki so stavko in incidente izvajali ob nepravem času. Položaj delavstva na Luksemburškem je žalosten, ampak piljuj sam proti burli, če moreš...

† **Železniško gibanje v Ameriki.** Iz Washingtona javljajo: Železniški nameščenci v Združenih državah se pripravljajo na boj proti svobodni carine pri prehodu preko Panamskega kanala, ki jo je vlada objavila. Železniška društva izjavljajo, da je ta čin ameriške vlade hazardna igra, katere gospodarske posledice se bodo hudo čutile v bilanci železnic.

Socijalistična konferenca v Belgradu.

Belgrad, 31. marca.

Dne 27. in 28. t. m. so zborovali v Belgradu sodruzi centuramaši iz Srbije in Bosne. Sklicali so posebno konferenco, na kateri naj bi se ustanovila odnosno obnovila delavska socijalistična stranka za Jugoslavijo. Za poznavalca razmer v našem delavskem pokretu je bila ta konferenca nedvomno velepomemben dogodek. Delavska socijalistična stranka, kakršna je bila osnovana na belgrajskem kongresu ujedinjenja leta 1919., se je razcepila leto kasneje na vukovarskem kongresu vsled nasilnega postopanja ekstremistov. Baš v trenutku, ko je vse kazalo, da bo zedinjenje celokupnega jugoslovanskega proletariata na temelju marksističnega socijalizma prav kmalu uspešno dovršeno, se je pojavil razdor, ki je v hipu docela predrugačilo situacijo. Delavska socijalistična stranka je prišla v roke mladim ljudem, treznejši sodruzi so se pa umaknili v ozadje in čakali na razvoj dogodkov, ki so kmalu pokazali, da so imeli oni, ki so v Vukovaru svarili, popolnoma prav. Vlada je vedela, s kom ima opraviti, pa je ob prvi priliki razpustila organizacijo in ustavila delavski tisk. To nasilje, ki bi moralo pri vsaki resnično močni revolucionarni stranki izzvati odpor in povzročiti vladi najhujše težave, ni našlo v masah odmeva. Komunistična stranka se je le igrala na revolucijo. Faktične revolucionarne moči pa ni imela.

Delavstvo je bilo poraženo, ostalo je brez organizacije, brez moči. Posledica tega je bila, da so se jele delavčeve mezdne in življenjske razmere bolj in bolj slabšati. Mnogi podjetniki so kar na svojo pest izrabili položaj ter znižali mezde in odpravili osemurni delavnik. To v dobi, ko bi bilo vsled naraščajoče dragine pravzaprav nujno potrebno, da se plače znatno zvišajo. V takih razmerah je bilo treba hitro najti izhod, da se sanira delavski pokret ter tako res usposobi za uspešne boje proti vladni reakciji in proti podjetniškemu izkoriščanju.

Tisti sodruzi, ki so bili na vukovarskem kongresu preglasovani, so zato šli na delo, da ustvarijo kristalizacijsko točko, okoli katere naj se zbere vsa revolucionarna sila jugoslovanskega delavstva. Namen socijalistične konference je bil tedaj, da se zopet združi proletarijat na zdravi socijalistični podlagi. V tem oziru je konferenca popolnoma dosegla svoj namen.

Na njej so bili zastopani skoro vsi kraji Srbije in Bosne, na njej smo videli stare in izkušene borce, inteligentne delavce in požrtvovalne intelektualce. Dragiša Lapčević je bil zopet tu na svojem mestu, z njim

sodrug Košanin in Topalović in drugi. Navzoča sta bila tudi sodrug Golouh za Slovenijo in Radošević za Hrvatsko-Slavonijo. Na dnevnem redu je bilo poleg referatov o dosedanjem delu, o štatutu, programu in taktiki, vprašanje konstituiranja stranke in ureditve strankinega časopisa. Štatut osvaja federalistično načelo, v vprašanju programa in taktike se je pa osvojilo brez pridržka temeljne sklepe dunajskega kongresa. Stranka stoji na stališču marksističnega socijalizma, razredne organizacije in nepretrganega razrednega boja ter pristopa socijalistični družbi, ki je bila osnovana na dunajskem kongresu in ki tvori začetek nove revolucionarne internacionalne vsega proletariata.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti, sploh je vladala na konferenci najlepša sloga. Poročali so sodrug Milojevič, Topalović, Pavlovič, Lapčević itd. V imenu slovenskega delavstva je pozdravil zbor sodrug Golouh, ki je pojasnil situacijo v Sloveniji od razkola sem ter tja, da bo slovenski socijalistično delavstvo storilo v polni meri svojo dolžnost. Povedal je, kako je slovenska stranka že izstopila iz II. internacionalne ter sodelovala na dunajskem kongresu in s tem označila dejansko svojo stališče. Slovenski sodruzi žele, da se vse delavstvo v državi zedinji v enotno socijalistično stranko.

Konstituiranje stranke je zbor pozdravil z velikim navdušenjem. V odbor so bili izvoljeni sodruzi Dragiša Lapčević, Topalović, Košanin in drugi. Sklenilo se je nadalje izdajati kot osrednje glasilo novoustanovljene delavske socijalistične stranke »Socialistične radniške novine«, ki izhajajo dnevno v Belgradu.

Delavska socijalistična stranka ki so jo ekstremisti pokopali v Vukovaru, je vredna naslednica slavne srbske socijalno demokratske stranke, ki je ob izbruhu vojne znala častno varovati načela socijalizma. Za vse one, ki so vzlic vsem napadom in blatenjem trdovratno verovali v sanacijo in vstajenje delavskega pokreta pri nas, je ta dogodek velika satisfakcija.

Dnevne vesti.

Občinske volitve in novi davki. Pred nekaj dnevi je začela razpošiljati finančna uprava svojim zvestim klijentom nova povabila, naj prispevajo kolikor mogoče veliko za dobrobit države. Tako je dobil nek tiskarski pomočnik »vabilo«, naj položi na davčni žrtvenik domovine 14 tisoč kron! »Vabila«, ki so jih dobili mali obrtniki in trgovci, se pa glase na take stvari, da so nekaterim plešastim gospodom čez noč

zarastli lasje, trdi in močni, kot jezeve bode. Še bolj so pa zarastli ljudem jeziki in garda »prevratnih elementov« je tako narasla, da bo z lahkoto zavzela pri bodočih občinskih volitvah vse postojanke, katere bo le hotela.

Mesarski strak v Ljubljani. Ljubljanski mesarji štrajkajo in ne prodajajo več govedine, ker jim je doslej veljavna tržna cena govejega mesa prenizka. Oni hočejo povišanje cen mesa. Pravijo, da hočejo imeti najmanj 40 kron za kilo, drugi pravijo, da je to še premalo in hočejo 50, 80 ali celo 100 kron. Velika večina delavskih in uradniških rodov in pa že zdavnaj pred tem štrajkom gospodov mesarjev začela z neprobitno bojotom mesa, ker že dosedanje cene niso v nikakem skladu z delavskimi in uradniškimi dohodki. Svoj štrajk utemeljujejo mesarji med drugim tudi s tem, da cena moke ni v nobenem razmerju s ceno mesa. Dočim je pred vojno veljala kila moka 18 krajcarjev, je veljala kila mesa 80 krajcarjev in tudi več, torej 4 do 5 krat toliko. Danes pa velja kila mesa nekaj malega več kakor kila moke, kar je po mnenju mesarjev popolnoma krivično in zato zahtevajo vzpostaviti stare relacije, da naj velja tudi sedaj meso 4 do 5 krat toliko kot moka. Povšanje mesnih cen bo vplivalo seveda, če se izvede, zopet na medna gibanja, ker bo delavstvo in uradništvo zahtevalo primerno povšanje dohodkov, kajti današnji dohodki za eventualno pomnoženj konsum moke niti zdaleka ne zadostajo. Zahteva po povšitju plač bo čisto naravna stvar, ker draginja se da pobijati na dva načina: Ali da padejo cene blagu, tako da si potrebne stvari lahko nabavim z denarjem, ki ga imam, ali pa se mi morajo dohodki zvišati toliko, da si jih lahko nabavim. Danes n. pr. se z 2000 kronami mesečno ne da izhajati. Dokler imam upanje, da bodo cene blaga padle, potrpiam. Če pa vidim, da cene rastejo, ne potrpiam več, ampak zahtevam več in sicer toliko več, da so mi dostopne cene tistih stvari, ki jih kot človek za človeško življenje potrebujem. — Interesantno je, da so stopili ljubljanski mesarji v štrajk ravno tisti dan, ko je njihov tovariš mesar Pucelj postal minister tistega resorta, v čegar delokrog spada tudi goveja zadeva.

Izd volitev zastopnikov (namestnikov) učiteljskega srednjega šola in učiteljske. V smislu člena 6. uredbe o poslovanju višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 22. februarja 1921 sta izvoljena kot zastopnika učiteljev srednjega šola in učiteljske v višjem šolskem svetu za dveletno poslovno dobo: dr. Josip Pipenbacher, prof. in začasni vodja drž. realne gimnazije v Ljubljani in Franc Voglar, prof. na državni gimnaziji v Mariboru in kot namestnika: Fran Jeran, prof. na državni višji realki v Ljubljani in Fran Mravljak, prof. na državni realni gimnaziji v Celju.

Upostavlitev okrajnega glavarstva Logatec. Deželna vlada je opustila dosedanje politično eksperimente v Cerklju in upostavila okrajno glavarstvo Logatec s krajevnim območjem za ono omejeno nekdanjega okrajnega glavarstva logškega, ki pripada Jugoslaviji in za ozemlje bivše ekspoziture v Cerklju. — Za okrajnega glavarja v Logatec je postavljen Vinko Borštnar iz Kočevja.

Izjava. Podpisani obžalujem obdolžitve, katere sem na nadzorstveni seji Splošnega kreditnega društva dne 6. marca proti s. Simu Jurčiču, kontrolorju Konsumnega društva za Slovenijo izrekel in jih popolnoma prekličem. — Viljem Rudolf, post. odpravnik.

Učiteljski koncert. Vstopnice so v preprodaji v »Učiteljski knjižarni«, Frančiškanska ulica 6. Zdravo!

Požar na Šmarji gori. V nedeljo okoli 7. zvečer je že vtretič nastal na Šmarji gori velik gozdni požar. Na vižmarski strani je začela goreti suha trava in resje. Požar je trajal pozno v noč. Požgan je zelo obsežen kompleks gozdne goščave. Nad vse čudno je, da nastaja ob nedeljah požar vselej v času, ko se zadnji izletniki vračajo z gore.

Požar je uničil minuli četrtek tovarno za vžigalice v Rušah. Zgoreli so vsi trakti, pisarne, skladišča, stroji in druge pritlikline.

Uboj. V soboto ponoči je bil silen pretep in poboj med kmečkimi fanti na cesti od Grosuplje proti Račni. Nekdo je 18letnega Jakoba Nučiča iz Predolja s kolom udaril tako močno po glavi, da se je popolnoma nezavestno zgrudil na tla. Prenešen na dom je umrl vsled zadobljene težke poškodbe na glavi. Prebili so mu črepijo.

Pretepači — pet kmečkih fantov iz Illove gore so pobegnili v gozdove, kjer se skrivajo pred orožniki.

Kulturni vestnik.

Marxismus und Demokratie. Spisal Noe Jordania, Založba Gesellschaft und Erziehungs, G. m. b. H. v Berlinu — Fichte: nau je izdala zelo zanimivo politično razpravo o marksizmu in demokraciji, katero je napisal predsednik georgijske socijalistične republike Noe Jordania. Uvod prevodu je napisal Edvard Bernstein. Knjigi je pridejana tudi slika pisatelja.

»Njiva.« 5—6 šte. ima sledečo vsebino: St. Sagadin: Lex fundamentalis. — St. Lapajne: Ustava in jezik. — G. Krek: Izenačenje zasebnopravnih zakonov po načrtih stalnega zakonodajnega sveta v Belgradu. — M. Stibler: Državna akcija za kmetijski in rokodelski kredit. — M. Ambrožič: Narodna telesna vzgoja. — K. Ozval: Izobraževanje naroda. — Fr. Veber: Znanost in vera. — Listek. — Pregled. — Dnevnik.

Almanah jugoslovenskih žena za leto 1921 je izdala in uredila Zofka Kvedrova — Demetrovič. Vsebinska je sledeča: V. Hebeberg: Ana Vidovič. — VI. Novakovič: Moru. — J. Sekulič: Iz prošlosti. — Danja M.: Stradanje. — Mira Kočonda: O radu internacionalnega ženskega saveza. — O. Kernic-Peš: Batažuri. — Jugoslava: Iz pisma jedne Slovenkinje Srpkini. — M. Nadliškova-Bartolova: Spomini iz Trsta. — Nataša: Premurje. — Črni vran. — Mat, sestra i žena kraljeviča Marka. — Madame Roland: Dva pisma. — M. Jančič: Biserje. — Zofka Kveder—D.: Iz strašnih i herojskih dana. — Adela Milčinič: Neučtiva pisma. — M. Horvatin: Desankino objašnjenje. — Sava Lazin: Boj venčanog venčica. — Kamila Lucerna: Djuro Dimović. — Tugomila: U buri života. — St. Tomašič: Moja Jele. — Praceptor: Naše ženske škole. — Tužaljke. — Almanah je po vsebini zelo bogat in zanimiv. Vsem ga priporočamo. Velja izvod 30 kron.

Gospodarstvo.

— **Valutno vprašanje v Dalmaciji.** Gospodarsko finančni komite je sprejel in potrdil določbe glede rešitve vprašanja valute na Sušaku in v onih delih Dalmacije, ki jih morajo Italijani po določilih rapalske pogodbe izprazniti. Obenem je komite imenoval predsednike in člane komisij, katerih je 20 in ki bodo takoj odpotovala na svoje mesto, ker se prične izpraznitev že 4. aprila.

— **Odredba o ribolovu.** Komisija, ki je pripravljala odredbo o ribolovu, je svoje delo končala in predložila elaborat ministrstvu za poljedelstvo. Odredba odstranjuje fevdalne pravice na ribolov in daje ekspozitacijo v državne roke. Manjša jezera so prepriščena v izkoriščanje občinam, v katerih leže. Majhne reke in potoke so prepriščeni v izkoriščanje lastnikov. Občine pri morju dobe pravico svobodnega ribolova eno angleško miljo ob obale, dočim ostalo morje pripada državi.

— **Promet novčanic naše državne Narodne banke** se je od 8. do 15. t. m. zvišal za 125.325 dinarjev. 15. t. m. je znašal promet 3.452.546.750 din.

— **Skupni obči dohodki v našem novem proračunu** so določeni na 1.022.801.000 dinarjev. Od tega odpade na carino in carinske takse: 402.350.000 din., na trošarine 129 milijonov 840 tisoč dinarjev, na ažio in odstotke od carinarne in trošarine 90 milijonov din., na davek na poslovni obrt 400 milijonov dinarjev, na pomorsko upravo 511.000 din.

— **Kuratel nad Avstrijo.** O načelih, ki jih je določila finančna komisija zveze narodov, se doznajajo nastopne podrobnosti: Vsi krediti za Avstrijo naj se dovolijo z dolgim rokom. Avstrija naj z različnimi administrativnimi odredbami poboljša svoj finančni položaj in naj z notranjim posojilom pripravi podlago za zunanje posojilo. Komisija smatra za potrebno, da se ji da kontrola nad onimi avstrijskimi aktivmi, ki bodo pri različnih novih posojilih služila kot jamstvo. Istotako zahteva kontrolo nad uporabo kreditov.

— **Zivo srebro** je zasedil v svojih prostostedih Jurij Lužar iz Vojniške okolice. Kvalitativna analiza v kemičnem preiskovalništvu državne cinkarne v Celju je dognala sledove živega srebra, ki se nahaja v rudni samorodno. Tudi na geološki karti je nahajališče zaznamovano.

Vse to kaže s sigurnostjo, da je v globokih partijah dobiti tudi cinobor, na katerega kažejo sledovi v kamnu in v bližini najdeni koši. Tudi iz zemlje prihajajo ob deževju kroglice živega srebra na dan. Na tančnejše rudostedno delo bo dognalo, kako močne so plasti cinobra in v koliki množini bi se dalo živo srebro dobavljati.

— **Proga Užice—Višegrad—Jadran.** Ministrstvo za promet je določilo komisijo, ki naj pregleda teren, izdela načrte in predloži proračun za progo Užice—Višegrad—Jadran.

— **Železniški tarif v Nemčiji** so zvišali s 1. aprilom za 50—85 odstotkov.

— **Češkoslovaški 500 kronski bankovci** z datumom od 15. aprila 1920 prenehajo biti zakonito plačilno sredstvo s 15. aprilom t. l. Od tega dne pa do 31. januarja 1923 jih izmenjava samo bančni urad pri finančnem ministrstvu.

— **Angleško železo.** Produkcija železa v Angliji letos znatno nazaduje. V mesecu februarju je znašala produkcija železa 399.500 ton manj kakor meseca decembra lanskega leta, meseca januarja pa 219.500 ton manj kakor je znašala koncem leta 1920. Radi belgijske konkurence se je uvoz železnih izdelkov zvišal skoro na trikratno količino, izvoz pa znižal za eno tretjino.

Po svetu.

— **Ameriške novice.** V Ameriki je začela veljanska brezposelnost — sicer polagoma in v mali meri pa vendar pojema. Opaža pa se pri vsem tem procesu pojenjavanja krize, da se izvršuje preobrat v industrijskih strokah: nekatere nazadujejo, druge pa se naglo razvijajo. Delavske plače so podjetniki znižali že skoro v vseh strokah. Le v tistih strokah, kjer je delavstvo močno in trdno organizirano, so plače ostale na prejšnji višini, ali pa se je skrajšal delovni čas. — Prohibicija (prepoved opojnih pijač) se v Ameriki kar ne more prav uveljaviti. Zdi se, da boče sedanja vlada v tem vprašanju popuščati: dovolila je, da se varj pivo — seveda le za — bolnike. — V raznih krajih Združenih držav so v zadnjem času umrli tle slovenski rojaki: V Clevelandu: A. Princič, Antonija Frank iz St. Petra na Notranjskem; Zofija Kovač, Josip Jančar, Alojzija Strojin iz Mirne (ponesrečili); v Hibbing: Matvez Turk iz Vinc pri Sodražici; v Johnstown: Stefan Pribič; v Denver: Franciška Bavdek iz Velikih Poljan pri Ribnici; v Meadowlands: Matija Kokej iz Anton Grušen, zadnji iz Smihela na Notranjskem; v Yukon: Jožef Poverk; v Leask: Marija Sedlar; v Forest City: Martin Molek; v Lima: Jancz Merkun iz Preserja na Notranjskem; v Gates: Mike Birk iz Vira pri Domžalah; v St. Michael: Franc Turek iz Laškega potoka (ponesrečili); v Calumet: Anton Rajc, nekje iz Primorskega (ponesrečili); v Detroit: Margareta Rožič; v Joliet: Martin Oklešan iz Novega mesta ter Anton Kozjan iz metliške okolice.

— **Prebivalstvo Pariza** je od 1911. leta dalje naraslo za 45.000 oseb, tako, da šteje danes Pariz okrog 2.800.000 duš.

— **Vsednjaški kongres** se odpravi danes v Pragi in bo do 7. aprila. Na kongresu šli tudi zastopniki jugoslovanskega dijaštva.

Izjava.

Jaz Alojz Gumzej, rudar v Hrastniku, obžalujem, da sem govoril o g. Karlu Malovrh, da ni sposoben biti delavski zastopnik, da se z rudniškim ravnateljem skupaj vozi v kočiji in drži kapitalisti — prekličem te besede kot neresnične ter ga prosim odpuščenja. Stroške tožbe bom jaz plačal. Alojz Gumzej.

Gonilni jermen

že rabljen od 8 do 11 cm širok so kupi. Proda se škripeo (Flaschenzug). Ludvik Heršič, Ahacjeva cesta 10.

30 zidarjev

se sprejme takoj pri stavbenem podjetju Inž. Dr. Miroslav Kasal, Ljubljana, Gradišče 13 Stanovanje preskrbljeno.

Schicht

Pravo

„Schichtovo“ milo“
znamka „Jelen“

moj poleg sloječo varstveno znamko. Pazite pri nakupovanju na njo, in ne dajte si viliš cenilnih pralnih sredstev, ki so Schicht-ovemu milu samo na videz podobna.

Zastopstvo za Slovenijo ima tvrdka J. Globočnik in drug v Ljubljani.

Schicht